

Enskild motion

Motion till riksdagen

2005/06:N402

Y

av Owe Hellberg (v)

Förstatliga elnätet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att utreda ett förstatligande av det svenska elnätet.

Elnätet

Det svenska elnätet kan delas in i tre nivåer – lokala elnät, regionala elnät och stamnät. De flesta el-användare är anslutna till ett lokalt elnät, som i sin tur är anslutet till ett regionalt elnät. De regionala elnäten är anslutna till stamnätet. Det finns 177 lokala elnätföretag i Sverige. Storleken på dessa företags elnät varierar mycket. Det minsta företaget har cirka 3 km ledning, medan det största har mer än 115 000 km ledning. Totalt omfattar det svenska elnätet 620 000 km, varav 260 000 km är jordkabel. Om det skulle gå att sträcka ut det svenska elnätet i en enda lång ledning, skulle det räckta mer än 15 varv runt jorden.

Elproduktion

Elproduktionen i Sverige domineras helt av vattenkraft och kärnkraft, som är fria från utsläpp av koldioxid. Vindkraftverk har byggts i stort antal de senaste åren, men produktionen är ännu så länge liten. Övrig värmekraft, eldad med fossil- och biobränslen, svarar tillsammans för mellan 5 och 10 % av elproduktionen.

Elpriset

På den avreglerade elmarknaden som trädde ikraft den 1 januari 1996, och som öppnades på allvar den 1 november 1999, har elkonsumenten rätt att fritt välja elleverantör. När det gäller nätet är dock elkonsumenten av naturliga skäl hänvisad till det elföretag som är nätägare. Det elpris som en genomsnittlig lågspänningskund i Sverige betalar består ungefär till ca 40 % av den konkurrensutsatta kostnaden, resten av elpriset består av kostnader för nätöverföringen ca 20 % av skatter samt avgifter ca 40 %. Kostnaden för nätöverföring beror på var i landet kunden bor och på boendeformen. Statens Energimyndighet har bl.a. till uppgift att granska priset för nätöverföringen.

Nätpriset

En villaägare i t ex Ockelbo som värmer sitt hus med el har de högsta elnätskostnaderna i hela Norrland. Nätavgifterna för en normalvilla är nästan 3 000 kronor högre per år än för en villaägare i Gävle eller Sandviken. I granskningen jämförs elnätsavgifterna för en normalvilla med en årsförbrukning på 20 000 kilowattimmar och en säkring på 20 Ampere.

I Sverige som helhet hamnar Fortum Distribution Värmland-Bergslagen med en elnätskostnad på 8 475 kronor. I Ockelbo, där Fortum också är nätägare, är kostnaden 7 325 kronor. Genomgående är det också så att elnätsbolagen i glesbygdsområden tar ut högre avgifter. Rapporten visar också att 70 % av nätbolagen har höjt sina avgifter sedan januari 2003, många med över tio procent. Älvkarleby kommun har fått en av de högsta höjningarna. Där höjde Vattenfall avgifterna med 19 %.

Energimyndigheten skall kontrollera nätbolagen, med den så kallade nätnyttomodellen och med den tvinga bolagen att anpassa sina avgifter. Modellen är omtvistad och företrädare för elbolagen är oroliga för att den kommer att slå mot leveranssäkerheten. Med den metod som används i dag får bolagen inte kompensation för att man till exempel investerar i säkrare elleveranser i glesbygd. Samtidigt är det svårt att som konsument känna tilltro till om de prisökningar som sker är berättigade och inte enbart hamnar i ägarnas fickor.

Det är orimligt med så stora skillnader i nätavgifterna mellan stad och land, mellan regioner i Sverige och mellan olika bolag. Riskerna finns också att den nödvändiga omställningen till ett säkrare och mer tillförlitligt elnät inte heller kommer att ske i den

takt som är nödvändig beroende på de olika bolagens olika ekonomiska förutsättningar. Regeringen bör därför utreda möjligheten till ett förstatligande av det svenska elnätet och elbolagen i fortsättningen endast skall konkurrera om elleveransen till kunderna. Enhetligare taxor bör införas för att utjämna de orättvisa skillnader som finns i dag.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 5 oktober 2005

Owe Hellberg (v)